

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN**Vejledning om forarbejdede enheder i henhold til EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter**

(2017/C 154/07)

Formålet med denne vejledning er at hjælpe EU-medlemsstaterne og øvrige interessenter med at vurdere, hvad der kan betragtes eller ikke kan betragtes som »forarbejdede enheder, som er anskaffet mere end 50 år tidligere« (»forarbejdede enheder«) i henhold til EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter ⁽¹⁾, og den bør derfor være nyttig med hensyn til at beslutte, hvornår der for forarbejdede enheder gælder den generelle dispensation fra behovet for at fremskaffe et certifikat for handelen i Unionen med enheder fra de arter, som er opført i bilag A til Rådets forordning (EF) nr. 338/97.

Denne vejledning kan også anvendes i tilfælde af indførsel i eller (re)eksport fra EU, hvor betingelserne for udstedelse af import- og eksporttilladelser/reeksportcertifikater for forarbejdede enheder af arter opført i bilagene til forordning (EF) nr. 338/97 er mindre restriktive end for andre enheder af disse arter ⁽²⁾.

Som følge af de mange og forskellige genstande, som kan falde ind under definitionen af forarbejdede enheder, er denne vejledning kun beregnet som en hjælp til at vurdere, om definitionen af forarbejdede enheder kan være gældende. Såfremt der er tvivl om, hvorvidt en genstand er en forarbejdet enhed, bør der indsendes en ansøgning om et certifikat for kommerciel brug til handel i Unionen til CITES-styrelsesrådet.

Denne vejledning er udarbejdet af Kommissionen og enstemmigt godkendt af ekspertgruppen for de kompetente CITES-myndigheder.

Denne vejledning giver udtryk for Kommissionens fortolkning af forordning (EF) nr. 338/97 og de foranstaltninger, som den anser for at udgøre bedste praksis. Den har til formål at bistå nationale myndigheder, borgere og virksomheder med at anvende EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter. Det er kun EU-Domstolen, der har kompetence til at fortolke EU-lovgivningen autoritativt.

Nogle EU-medlemsstater og andre lande uden for EU kan anvende strengere national kontrol af genstande, som måske eller måske ikke anvendes til kommercielle formål. Reglerne i bestemmelseslandet bør derfor kontrolleres, før en forarbejdet enhed flyttes.

1. Indledning

1.1. Definitionen af »forarbejdet enhed« er anført i artikel 2, litra w), i forordning (EF) nr. 338/97:

»forarbejdede enheder, som er anskaffet mere end 50 år tidligere«: enheder, som fra deres naturlige uforarbejdede tilstand er blevet omformet betydeligt til smykker, udsmykningsgenstande, kunst, brugsgenstande eller musikinstrumenter mere end 50 år inden forordningens ikrafttræden ⁽³⁾, og som styrelsesrådet i den pågældende medlemsstat anser for erhvervet i den udformning. Sådanne enheder anses kun for at være forarbejdede, hvis de klart tilhører en af de ovennævnte kategorier og ikke kræver yderligere udskæring eller forarbejdning for at opfylde deres formål.«

Enheder, der udgør forarbejdede enheder, omtales ofte som »antikviteter«.

Denne vejledning gælder for alle tilfælde, hvor definitionen af forarbejdede enheder gælder i henhold til EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter, navnlig:

- artikel 4 i forordning (EF) nr. 338/97 om indførsel i Fællesskabet
- artikel 5 i forordning (EF) nr. 338/97 om eksport eller reeksport fra Fællesskabet
- artikel 8 i forordning (EF) nr. 338/97 om bestemmelser vedrørende kontrol af handel i EU

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (EUT L 61 af 3.3.1997, s. 1) og dens gennemførelsesforordninger.

⁽²⁾ Jf. artikel 4, stk. 5, litra b), og artikel 5, stk. 6, nr. i), i forordning (EF) nr. 338/97.

⁽³⁾ »50 år inden forordningens ikrafttræden« er inden den 3. marts 1947.

— artikel 62, stk. 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 865/2006 ⁽¹⁾ om generelle dispensationer fra artikel 8, stk. 1 og 3, i forordning (EF) nr. 338/97.

- 1.2. Ifølge ovennævnte definition af »forarbejdet enhed« skal styrelsesrådet i den pågældende medlemsstat anse enheden for at være erhvervet i den udformning, der stemmer overens med definitionen af en forarbejdet enhed.

Definitionen kan opdeles i følgende kriterier, som alle skal vurderes:

- Genstanden er blevet fremstillet/forarbejdet før den 3. marts 1947.
- Genstanden er fra sin naturlige uforarbejdede tilstand blevet omformet betydeligt.
- Genstanden hører klart ind i en af kategorierne — smykker, udsmykningsgenstande, kunst, brugsgenstande eller musikinstrumenter — og kræver ingen yderligere udskæring eller forarbejdning for at opfylde sit formål.
- Styrelsesrådet i den pågældende medlemsstat sikrer sig, at genstanden er erhvervet i denne udformning.

Denne vejledning behandler disse kriterier ved at besvare følgende spørgsmål:

- a) Hvordan vurderes det, om en forarbejdet enhed er blevet fremstillet/forarbejdet før den 3. marts 1947?
- b) Hvordan vurderes det, om en enhed fra sin naturlige uforarbejdede tilstand er blevet omformet betydeligt til et smykke, en udsmykningsgenstand, kunst, en brugsgenstand eller et musikinstrument og ikke kræver yderligere udskæring eller forarbejdning for at opfylde sit formål?
- c) Hvordan vurderes det, om graden af renovering er acceptabel, for at en enhed fortsat kan opfylde kriteriet »ikke kræver yderligere udskæring eller forarbejdning for at opfylde deres formål«?
- d) Hvordan vurderes det, om styrelsesrådet i den pågældende medlemsstat har sikret sig, at genstanden er erhvervet under omstændigheder, der stemmer overens med definitionen af en »forarbejdet enhed«?

2. **Vurdering af, om en forarbejdet enhed er blevet fremstillet/forarbejdet før den 3. marts 1947**

- 2.1. Enheden skal være fremstillet/forarbejdet, mere end 50 år inden forordning (EF) nr. 338/97 trådte i kraft, dvs. inden den 3. marts 1947.
- 2.2. Enheder, som er blevet omforarbejdet inden den 3. marts 1947, kan betragtes som forarbejdede enheder med henblik på dispensationen, hvis de opfylder de andre betingelser i definitionen af forarbejdede enheder.
- 2.3. En enhed, som blev forarbejdet eller omforarbejdet efter 1947, opfylder ikke definitionen, selv hvis enheden kan dateres til før den 3. marts 1947. En billardkugle i elfenben, som er blevet omforarbejdet til et håndtag på en stok, opfylder f.eks. ikke dispensationen, hvis den blev omforarbejdet i 1960'erne, selv om elfenbenet kan dateres til før 1947. Et andet eksempel er træ, der kan dateres til før 1947, men hvor enheden blev forarbejdet efter den 3. marts 1947.
- 2.4. Den person, som erhvervede enheden eller enhederne inden den 3. marts 1947, behøver ikke at være den nuværende ejer.

3. **Vurdering af, om enhederne »fra deres naturlige uforarbejdede tilstand er blevet omformet betydeligt til smykker, udsmykningsgenstande, kunst, brugsgenstande eller musikinstrumenter«**

- 3.1. Formålet med at omforme enheden skal **klart** være at omforme den til smykker, udsmykningsgenstande, kunst, brugsgenstande eller musikinstrumenter. Derudover må enheden ikke kræve yderligere udskæring eller forarbejdning for at opfylde sit formål.
- 3.2. Disse betingelser kan kun vurderes i de enkelte tilfælde (se også afsnit 4).
- 3.3. For at være en forarbejdet enhed skal en del af et dyr (som f.eks. tænder, stødtænder, horn, gevirer, skind, knogler eller skjold) fra deres naturlige uforarbejdede tilstand være blevet omformet betydeligt, f.eks. ved udskæring, indgravering eller fremstilling.
- 3.4. Polering eller fastgørelse af en enhed til et andet materiale som f.eks. montering gør ikke genstanden til en forarbejdet enhed.

⁽¹⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 865/2006 af 4. maj 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 338/97 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (EUT L 166 af 19.6.2006, s. 1).

- 3.5. Enhver omformning af en enhed skal være irreversibel. Der skal ligeledes være en klar mangel på interesse i eller hensigt om at bruge enheden til andre formål.
- 3.6. For elfenben fra elefanter betyder dette, at rå stødtænder eller dele af stødtænder (som kan være poleret, men ikke udskåret eller indgraveret), uanset om de sidder fast i kraniet, ikke er forarbejdede enheder ⁽¹⁾. For at en stødtand eller en del af en stødtand udgør en forarbejdet enhed, skal enheden have været genstand for betydelig udskæring eller indgravering af mindst 90 % af overfladen. Let udskæring, indgravering eller overflademarkeringer, hvor stødtanden i det væsentlige har bevaret formen af sin naturlige uforarbejdede tilstand, er ikke en forarbejdning.
- 3.7. Horn fra næsehorn eller dele deraf, med let udskæring, indgravering eller overflademarkeringer, hvor hornet i det væsentlige har bevaret formen af sin naturlige uforarbejdede tilstand, er ikke en forarbejdning.
- 3.8. Enheder af horn fra næsehorn som hele horn eller dele deraf med ure, blækhus, barometre eller andre genstande indsat, hvor hornet i det væsentlige er uændret og/eller hvor der uafhængigt kan påvises utilstrækkelig kunstnerisk værdi i overensstemmelse med pkt. 5.6 i denne vejledning, er ikke forarbejdede enheder. EU's vejledning om eksport, reeksport og handel inden for Unionen med horn fra næsehorn ⁽²⁾ bør også tages i betragtning.
- 3.9. Kranier, skeletter (både hele eller delvist sammenhængende) eller enkelte knogler, som er blevet rensat, grundet, poleret, monteret eller på anden vis præpareret, betragtes ikke som forarbejdede enheder. Kranier og horn, som er blevet monteret (herunder horn, der er fastgjort til et kranium) f.eks. på en træplade eller en fod, betragtes ikke som forarbejdede enheder.
- 3.10. Generelt opfylder udstoppede (konserverede) dyr — f.eks. monterede og udstoppede fugle — betingelsen om, at de »fra deres naturlige uforarbejdede tilstand er blevet omformet betydeligt« i definitionen af forarbejdede enheder (se EU-Domstolen, sag C-154-2).
- 3.11. Tillæg I i denne vejledning indeholder illustrative eksempler på enheder, der, selv om de er erhvervet i deres endelige tilstand inden den 3. marts 1947, ikke ville udgøre forarbejdede enheder, fordi de ikke er blevet tilstrækkeligt omformet.
- 3.12. Tillæg II i denne vejledning indeholder illustrative eksempler på enheder, som er erhvervet i deres endelige tilstand inden den 3. marts 1947, ofte handlet kommercielt, og som ville udgøre forarbejdede enheder, fordi de er blevet tilstrækkeligt omformet.
4. **Vurdering af, om graden af »renovering« og »omforarbejdning« er acceptabel, for at en enhed fortsat kan opfylde kriteriet »ikke kræver yderligere udskæring eller forarbejdning for at opfylde deres formål«**
- 4.1. Generelt må »forarbejdede enheder« ikke omforarbejdes og skal forblive i deres oprindelige »forarbejdede« tilstand efter den 3. marts 1947, uanset det pågældende materiales alder ⁽³⁾.
- 4.2. Det er dog urealistisk at forvente, at en genstand kan overleve flere århundreder i sin oprindelige tilstand, og det er således lovligt at foretage kommercielle aktiviteter i forbindelse med renovering af antikke genstande. Renoveringen må ikke ændre enhedens oprindeligt tiltænkte virkning.
- 4.3. Omforarbejdning ved hjælp af materiale anført af CITES, som er erhvervet efter den 3. marts 1947, betyder, at genstanden ikke længere udgør en forarbejdet enhed. Hvis enheder af *dalbergia nigra* (Rio-palisander) som gulvbrædder eller paneler f.eks. omforarbejdes til nye guitarer, udgør dette ikke renovering. Brug af to beskadigede genstande til at lave én perfekt genstand er heller ikke omfattet af definitionen. Hvis to beskadigede tedåser f.eks. skilles ad, og de ubeskadigede dele fra de to dåser derefter sættes sammen til én ny tedåse, er dette ikke omfattet af definitionen.

⁽¹⁾ CITES Res. Conf. 10.10 (Rev. CoP17): a) »Rå elfenben« omfatter hele elefantstødtænder, polerede eller upolerede og i hvilken som helst form, og alle udskårne stykker af elfenben fra elefanter, polerede eller upolerede, og uanset hvordan de er omformet, med undtagelse af »forarbejdet elfenben«, og b) »forarbejdet elfenben« fortolkes som elfenben, som er udskåret, formet eller forarbejdet, enten helt eller delvist, men omfatter ikke hele stødtænder, uanset form, med undtagelse af stødtænder, hvor hele overfladen er blevet udskåret.

⁽²⁾ Meddelelse fra kommissionen — Vejledende dokument: Eksport, reeksport, import af og handel inden for Unionen med horn fra næsehorn (2016/C 15/02).

⁽³⁾ Se punkt 2.2 og 3.1 i denne vejledning.

- 4.4. Reparationer, der ikke omfatter materialer på CITES-listen, er dog omfattet af definitionen af en forarbejdet enhed. Hvis messinghængslerne på en antik tedåse fremstillet af skildpaddeskjold, som er opført på CITES-listen, f.eks. udskiftes, ville dette opfylde definitionens betingelser, hvis det også opfylder andre betingelser.
- 4.5. Mange genstande renoveres ved at tage materiale fra andre totalskadede eksempler for at renovere eller reparere det ene gode eksempel. Når materiale fra CITES-listen anvendes til renovering, skal dette materiale stamme fra før, arten blev opført i CITES-konventionen, for at den renoverede genstand fortsat kan betragtes som en forarbejdet enhed. Hvis møbler med indlagt elfenben f.eks. kræver yderligere elfenben for at reparere en skade på det oprindelige indlæg, forudsat at det elfenben, som anvendes til denne reparation, stammer fra før, arten blev opført i CITES-konventionen (dvs. »før konventionen«), kan dette klassificeres som renovering, og genstanden kan stadig betragtes som en forarbejdet enhed, hvis den også opfylder andre krav. Ligeledes kan skildpaddeskjold fra før konventionen, der tages fra én tedåse for at renovere en anden, blive klassificeret som renovering og ikke omforarbejdning.
5. **Vurdering af, om styrelsesrådet i den pågældende medlemsstat har sikret sig, at genstanden er erhvervet under omstændigheder, der stemmer overens med definitionen af en »forarbejdet enhed«**
- 5.1. Ansvar for at vise, at en bestemt enhed opfylder definitionen af en forarbejdet enhed, ligger hos genstandens ejer eller forhandler.
- 5.2. Ved modtagelse af en ansøgning tager styrelsesrådet højde for EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter, denne vejledning, andre relevante artsspecifikke vejledningsdokumenter og eventuelle fortilfælde for at fastslå, om genstanden opfylder betingelserne for at blive betragtet som en forarbejdet enhed.
- 5.3. Undtagen i de tilfælde, som fremgår af punkt 5.6, ville det være acceptabelt for styrelsesrådet med hensyn til en forarbejdet enheds alder og vurderingen af, om enhederne kan betragtes som smykker, udsmykningsgenstande eller kunst, at få dette verificeret af en person med ekspertise på det relevante område. Dette kan være en specialist i antikviteter, en museumsinspektør eller lignende, som er anerkendt af en relevant erhvervssammenslutning, et repræsentativt organ eller en tilsvarende organisation. Dette kan være den person, som er involveret i den dertil knyttede kommercielle brug af den pågældende enhed, hvis personen har den relevante ekspertise.
- 5.4. Nogle medlemsstater benytter muligvis bestemte personer til at foretage vurderinger af en enheds alder, samt om enheden kan betragtes som smykke, udsmykningsgenstand eller kunst, så ansøgerne bør forhøre sig hos styrelsesrådet.
- 5.5. Beviser på oprindelse fra ejerne i form af originale daterede kvitteringer eller regninger eller daterede avisartikler, der indeholder fotografier eller detaljerede beskrivelser af enheden, kan også accepteres som bevis på enhedens alder af CITES-styrelsesrådet.
- 5.6. Hvis styrelsesrådet imidlertid er i tvivl om enhedens alder eller om, hvorvidt enheden kan betragtes som smykke, udsmykningsgenstand eller kunst, navnlig hvad angår højrisikoarter som elefanter, næsehorn og tigre, og/eller hvor der er mistanke om bevidst manglende overholdelse, kan styrelsesrådet bestemme, at der skal indhentes en uafhængig verifikation fra en ekspert, som ikke er involveret i den kommercielle udnyttelse af den pågældende enhed. Verifikationen bør f.eks. ikke foretages af køber eller sælger eller en anden mellemmand som f.eks. et auktionshus, som er involveret i salget af enheden.
- 5.7. En sådan uafhængig verifikation af enhedens alder kan også omfatte brug af tilgængelige videnskabelige midler (som f.eks. kulstofdatering). Når der anmodes om en sådan uafhængig verifikation, bør det tages i betragtning, at selv ved hjælp af sådanne metoder kan det nogle gange være vanskeligt at opnå en præcis datering, og at der kan være brug for store prøver fra enheden, hvilket kan forårsage skader på enheden og potentielt påvirke dens kunstneriske og monetære værdi.
- 5.8. Det kan være vanskeligt at vurdere alderen på udstoppede dyr, især rovfugle, og det kan være svært at bevise, at enheden var i sin endelige tilstand inden den 3. marts 1947. Hvis udstoppede dyr er blevet renoveret, kan dette yderligere komplicere verifikationsprocessen. For at et renoveret, udstoppet dyr kan blive betragtet som en forarbejdet enhed, skal styrelsesrådet forelægges tilstrækkelige beviser på omstændighederne ved anskaffelsen af den forarbejdede enhed.
- 5.9. Styrelsesrådet kan stille krav om eller indføre yderligere foranstaltninger, som skal anvendes i en vurdering, så det er vigtigt, at ansøgeren på tidspunktet for forelæggelsen af ansøgningen kontrollerer, at alle nødvendige oplysninger er angivet.

Tillæg I

EKSEMPLER PÅ GENSTANDE, SOM IKKE VIL BLIVE BETRAGTET SOM »FORARBEJDEDE ENHEDER«

Ikkeudskårne stødtænder eller dele af stødtænder, selv om de indgår i en antik genstand, betragtes ikke som »forarbejdet«. Eksempler på sådanne genstande omfatter også genstande fremstillet af horn fra næsehorn, stødtænder fra narhvaler og tigerkløer.

Udskåret stødtand fra elefant er ikke væsentligt udskåret eller indgraveret på mindst 90 % af overfladen og betragtes ikke som »forarbejdet«.

Hele havskildpaddeskjold forekommer ofte i handelen, men vil ikke blive betragtet som »forarbejdede«, medmindre det konserverede dyr stadig er fastgjort til skjoldet. Lakering og/eller polering af skjoldet vil ikke blive betragtet som »forarbejdet«. Det vil befæstelser til vægmontering heller ikke.

Save fra savfisk vil heller ikke blive betragtet som forarbejdede enheder.

Stødtænder fra narhvaler og hele tænder fra Cetacea-arter vil ikke blive betragtet som forarbejdede enheder. Se dog figurskæring under forarbejdede enheder »Kunst«.

Horn fra næsehorn og andre enheder i bilag A, hvor horn og/eller kranier er monteret på en træplade, vil ikke blive betragtet som »forarbejdede«. Der bør udvises særlig forsigtighed med hensyn til enheder af horn fra næsehorn, som ofte købes og sælges (ofte efter vægt) til stærkt oppustede priser for at komme ind på det illegale marked for traditionel medicin. Andre enheder af horn fra næsehorn, som ikke fra deres naturlige uforarbejdede tilstand er blevet omformet betydeligt, og som f.eks. har fået andre genstande indsat (f.eks. ure, blækhuse, barometre eller andre genstande), vil ikke blive betragtet som »forarbejdede«.

Armbånd med tigerkløer monteret i sølv. Da selve tigerkløerne er »uforarbejdede«, dvs. ikke fra deres naturlige tilstand er blevet omformet, vil de ikke blive betragtet som en forarbejdet enhed.

Tillæg II

**EKSEMPLER PÅ GENSTANDE, SOM SANDSYNLIGVIS VIL BLIVE BETRAGTET SOM
»FORARBEJDEDE ENHEDER«****Afsnit 1 Smykker og udsmykningsgenstande****Afsnit 2 Kunst****Afsnit 3 Brugsgenstand****Afsnit 4 Musikinstrumenter**

Afsnit 1 — Smykker og udsmykningsgenstande

Armbånd af udskåret elfenben, forudsat at de er fra før marts 1947. Der findes imidlertid mange eksempler på moderne armbånd, som går som »antikke«, og der bør udvises forsigtighed, inden det aftales at sælge sådanne genstande. Selve forarbejdningen kan ikke dateres, hvilket betyder, at der skal forelægges dokumentation for at kunne datere en sådan enhed.

Udskårne perler af elfenben, af samme grund som ovenfor.

Afsnit 2 — Kunst

Drikkebæger af udskåret horn fra næsehorn. Alderen bestemmes normalt af eksperter fra antikvitetsbranchen. De fleste hæderligt forhandlede eksempler stammer sandsynligvis fra det 18. århundrede og tidligere.

Stødtand fra elefant udskåret på over 90 % af overfladen vil sandsynligvis blive betragtet som en »forarbejdet enhed«.

Figur af udskåret elfenben.

Ceremoniel ske af horn fra næsehorn.

Konserverede enheder (bemærk råd om »renovering« i punkt 5.8)

Figurskåret hvaltand (der er indgraveret billeder og/eller bogstaver i overfladen, og indgraveringen er fremhævet med pigment).

Afsnit 3 — Brugsgenstand

Tasker, sko, tegnebøger, urremme mv. Typisk fremstillet af krokodille- eller slangeskind.

Damesko af krokodilleskind — meget populær, og der findes stadig mange eksempler fra omkring 1930'erne. Sælges normalt gennem specialforretninger, men nu i stigende grad over internettet.

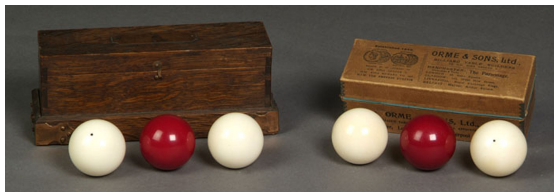
Tøj — bemærk, at det er ekstremt vanskeligt at bestemme alderen af beklædningsgenstande og det kan ofte være en god idé at rådføre sig med modeeksperten, medmindre mærkatet angiver en dato, eller genstandens alder kan bestemmes ved hjælp af virksomhedens registre.

Tedåse, ofte fremstillet af skildpaddeskjold (havskildpadde) eller med indlæg af Rio-palisander eller elfenben.

Møbler, som kan være fremstillet af rosentræ eller med indlæg af elfenben.

Billardkugler af elfenben. Bemærk — disse forekommer ofte i handelen omforarbejdet i håndtag/hoveder til paraplyer eller stokke. Såfremt sådanne genstande er »omforarbejdet« efter den 3. marts 1947, opfylder de ikke længere definitionen af en forarbejdet enhed.

Herrestokke med håndtag af elfenben, som ofte blev fremstillet i både det 18. og det 19. århundrede. Man skal dog passe på med at købe sådanne genstande, da mange er blevet omforarbejdet fra andre enheder af elfenben og i mange tilfælde er af moderne fremstilling.

Paraplystativ af elefantfod, som er blevet konserveret og beklædt med et andet stof for at udgøre en »forarbejdet enhed«.

Tæppe af tigterskind — forudsat at enheden er garvet. Hvis det oprindelige dyrs konserverede hoved stadig er naturligt fastgjort på skindet, selv om skindet ikke er garvet, vil tæppet sandsynligvis blive betragtet som »forarbejdet«. Kløer og tænder vil ikke udelukke tæpper eller konserverede hoveder eller hele enheder fra definitionen.

Tedåse af skildpaddeskjold med modelleret træhoved og ben og omformet indvendigt vil sandsynligvis blive betragtet som en »forarbejdet« enhed.

Afsnit 4 — Musikinstrumenter

Sækkepibe, som ofte er prydet med elfenben. Andre træblæsere som klarinetter mv. kan også have dele af elfenben.

Antikke pianoer, som næsten altid indeholder tangenter af elfenben, men som også kan have indlæg af elfenben eller rosentræ. Bemærk — der anvendes ofte tangenter af elfenben fra pianoer, som ikke regnes som salgbare i forbindelse med renovering af antikviteter.

Strenginstrumenter som guitarer mv. indeholder ofte indlæg af elfenben på stolen, gribebrættet og stemmeskruerne (de skruer, som strengene er hæftet på og strammes med). De kan også indeholde dele (for- eller bagside) af Rio-palisander.